

Stanisław Skalski, zdjęcie z czasów II WŚ, domena publiczna.

[Proces kiblowy i wyrok śmierci na Stanisławie Skalskim. Stalinowskie represje wobec asa polskiego lotnictwa](#)

7 April 2026 | [0 Komentarze](#) | w [Historia](#), [II Wojna Światowa](#), [Kresopedia](#), [Postacie](#) | Przez [Eugeniusz Wiśniewski](#)

7 kwietnia 1950 roku przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie zapadł jeden z najbardziej charakterystycznych wyroków okresu stalinowskiego. Majora Stanisława Skalskiego, najwybitniejszego polskiego asa myśliwskiego II wojny światowej, skazano na karę śmierci w tak zwanym procesie kiblowym – uproszczonej formie postępowania sądowego prowadzonej w celi więziennej.

Określenie „proces kiblowy” nie było przypadkowe. Rozprawy odbywały się w warunkach całkowicie odbiegających od standardów wymiaru sprawiedliwości. Sędziowie, prokurator i obrońca zajmowali miejsce w ciasnej celi, a oskarżonego sadzano na więziennym kuble. Całość trwała zaledwie kilkanaście minut i miała charakter czysto formalny – wyrok był w praktyce przesądzony jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy.

Sprawę Stanisława Skalskiego poprzedziło długotrwałe śledztwo prowadzone przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Aresztowany w czerwcu 1948 roku pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Wielkiej Brytanii, był przez wiele miesięcy brutalnie przesłuchiwany. W śledztwie uczestniczyli między innymi Józef Różański i Adam Humer, którzy wymuszali zeznania biciem i torturami. Wymuszone przyznanie się do winy stało się podstawą aktu oskarżenia.

Rozprawie przewodniczył major Mieczysław Widaj, jeden z najbardziej znanych sędziów wojskowych okresu stalinowskiego. Sąd odrzucił wyjaśnienia Stanisława Skalskiego i mimo braku wiarygodnych dowodów uznał go za winnego działalności szpiegowskiej. Wyrok – kara śmierci – zapadł błyskawicznie.

Skalskiego nie stracono. Choć odmówił złożenia prośby o ułaskawienie, jego matka wystąpiła do Bolesława Bieruta, który skorzystał z prawa łaski i zamienił karę śmierci na dożywotnie więzienie. Przez wiele miesięcy pilot przebywał jednak w celi śmierci, nie wiedząc o zmianie decyzji.

Po przewiezieniu do więzień w Rawiczu i Wronkach odbywał karę w ciężkich warunkach. Dopiero w kwietniu 1956 roku Naczelny Sąd Wojskowy uchylił wcześniejszy wyrok, a kilka dni później Stanisław Skalski opuścił więzienie i został zrehabilitowany.

Stanisław Skalski był najwybitniejszym polskim asem myśliwskim II wojny światowej, któremu zaliczono 18 i 11/12 zestrzeleń – oznacza to 18 samodzielnie zniszczonych samolotów przeciwnika oraz udział w kolejnych zestrzeleniach dzielonych z innymi pilotami. Walczył w kampanii wrześniowej, Bitwie o Anglię, w Afryce Północnej i nad Europą Zachodnią, dowodząc m.in. brytyjskim 601 Dywizjonem RAF oraz Polskim Zespołem Myśliwskim zwanym „Cyrkiem Skalskiego”.

Po wojnie odrzucił propozycję przyjęcia obywatelstwa Zjednoczonego Królestwa oraz dalszej służby w RAF i zdecydował się na powrót do kraju. Zmarł 12 listopada 2004 roku.

Kresy.pl / Muzeum Armii Krajowej

https://kresy.pl/kresopedia/proces-kiblowy-i-wyrok-smierci-na-stanislawie-skalskim-stalinowskie-represje-wobec-asa-polskiego-lotnictwa/#goog_rewarded